

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
4ος Τόμος

Παύλος Φ. Μάραντος

Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙ-
ΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

4ος Τόμος

Β' Τάξη Γενικού Λυκείου

**«Η δημοκρατία μας αυτοκαταστρέφεται διότι κατεχράσθη το δικαίωμα της ελευθερίας και της ισότητας, διότι έμαθε τους πολίτες να θεωρούν την αυθάδεια ως δικαίωμα, την παρανομία ως ελευθερία, την αναίδεια του λόγου ως ισότητα και την αναρχία ως ευδαιμονία.»
(Ισοκράτης, Περί ειρήνης)**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Πρόεδρος: Σωτήριος Γκλαβάς

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ Β΄**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Παύλος Φ. Μάραντος

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Λεωνίδα Β. Κατσίρας, Σχολικός
Σύμβουλος Νομικών-Πολιτικών
Επιστημών, LL.M, Συντονιστής
Επιτροπής Κρίσης**

**Χαράλαμπος Καριοφύλλας, MSc
Οικονομολόγος, Εκπαιδευτικός**

Στέλλα Ν. Μαντατζή,

Κοινωνιολόγος, Εκπαιδευτικός

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

**Αντωνία Δημητράσκου, Φιλολόγος,
Εκπαιδευτικός**

Γιώτα Κωνσταντάτου, Φιλολόγος

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Παύλος Φ. Μάραντος

**Σελιδοποίηση: Δώρος Παπαϊωαννί-
δης, e-mail: info@eikastiko.gr**

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΝΕΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ» της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΣΧΟΛΕΙΟ 21ου αιώνα)-ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΜΕ ΚΩΔ. ΟΠΣ 295450, των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 – ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ του ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους (ΕΣΠΑ 2007 – 2013).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προσαρμογή:
Κυριακή Σημαιοφορίδου,
Εκπαιδευτικός ΠΕ05

Επιμέλεια:
Μάρθα Θωμοπούλου,
Εκπαιδευτικός ΠΕ05

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Βασίλης Κουρμπέτης,
Σύμβουλος Α΄ του ΥΠ.Π.Ε.Θ.

Υπεύθυνη του έργου:
Μαρία Γελαστοπούλου,
Μ.Εδ. Ειδικής Αγωγής

Τεχνική υποστήριξη:
Κωνσταντίνος Γκυρτής,
Δρ. Πληροφορικής

**Συγγραφείς Προδιαγραφών
προσαρμογής των βιβλίων για το
Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής:**

**Γιώργος Βουγιουκλίδης,
Δάσκαλος Ειδικής Αγωγής**

**Γελαστοπούλου Μαρία,
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής**

**Γκυρτής Κωνσταντίνος,
Καθηγητής Πληροφορικής**

**Αξιολόγηση και τελικός έλεγχος
των προσαρμογών:**

**Γελαστοπούλου Μαρία,
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, ΙΕΠ**

**Γκυρτής Κωνσταντίνος,
Καθηγητής Πληροφορικής στη
Δ/βάθμια Εκπαίδευση**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Παύλος Φ. Μάραντος

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Β' Τάξη Γενικού Λυκείου

Η διδασκαλία, που αποτελεί την πιο υπεύθυνη αλλά και την πιο συναρπαστική μορφή επικοινωνίας, δεν συνίσταται, πρωτίστως, στην διατύπωση λύσεων αλλά στην υποβολή ερωτήσεων, στη θέση προβλημάτων (Δ. Τσάτσος, Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία, 2007).

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

ΚΕΦ. 4: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ - ώρες: 5

- 4.1 Η νομοθετική λειτουργία**
- 4.2 Η εκτελεστική λειτουργία**
 - 4.2.1 Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας**
 - 4.2.2 Η κυβέρνηση**
 - 4.2.3 Η δημόσια διοίκηση**
 - 4.2.4 Ανεξάρτητες διοικητικές αρχές**
- 4.3 Η δικαστική λειτουργία**

Στόχοι, οι μαθητές/τριες να μάθουν:

- Να συγκρίνουν τις αρμοδιότητες και την εξουσία των τριών λειτουργιών: νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής.**
- Να αναλύουν τη διαδικασία ψήφισης ενός νόμου.**
- Να εξηγούν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι υπεράνω κομματικών ανταγωνισμών και ότι υπηρετεί και εκπροσωπεί το έθνος.**

- Να αξιολογούν τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης.
- Να αξιολογούν τη λειτουργία των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών.
- Να ερμηνεύουν την αναγκαιότητα της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

Βασική ορολογία

- νομοθετική λειτουργία
- εκτελεστική λειτουργία
- δικαστική λειτουργία
- προσόντα εκλέγεσθαι
- βουλευτές επικρατείας
- Βουλή
- Πρόεδρος Δημοκρατίας
- ρυθμιστής του πολιτεύματος
- δικαίωμα veto
- γραφειοκρατία
- τεκμήριον αρμοδιότητας
- συγκεντρωτικό σύστημα
- αποκεντρωτικό σύστημα
- αρχές καλής νομοθέτησης

- **Ανοιχτή Δημόσια Διοίκηση και Διακυβέρνηση**
- **Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές**
- **Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης**
- **Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού**
- **Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων**
- **Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών**
- **Συνήγορος του πολίτη**
- **προβλήματα δυσκυβερνησίας**
- **Πολιτικά, ποινικά, διοικητικά δικαστήρια**
- **Ελεγκτικό Συνέδριο**
- **Συμβούλιο της Επικρατείας**
- **Άρειος Πάγος**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

4.1 Η νομοθετική λειτουργία

Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή, από τους βουλευτές. Για να εκλεγεί κάποιος βουλευτής πρέπει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις - προσόντα του εκλέγεσθαι - τα εξής:

- **Να έχει την ικανότητα του εκλέγειν (βλέπε κεφ. 3.4).**
- **Να έχει συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του.**

Οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το Έθνος και όχι την εκλογική περιφέρεια ή την επαγγελματική κατηγορία τους. Ο νόμος ορίζει ότι κάθε εκλογική περιφέρεια, ανάλογα με τον πληθυσμό της, εκλέγει ορισμένο αριθμό βουλευτών. Επίσης, ένας αριθμός βουλευτών δεν εκλέγεται

στις εκλογικές περιφέρειες αλλά σε ολόκληρη την επικράτεια, γι' αυτό ονομάζονται βουλευτές επικρατείας. Από τις εκλογικές περιφέρειες εκλέγονται 288 βουλευτές και οι υπόλοιποι 12 είναι βουλευτές επικρατείας.

Βέβαια, δεν υπάρχει νόμος που να ορίζει ότι κάθε επαγγελματική κατηγορία εκλέγει ορισμένο αριθμό βουλευτών. Πάντως, στη Βουλή δεν εκπροσωπούνται πολλές επαγγελματικές κατηγορίες. Συνήθως, κυριαρχούν ορισμένα επαγγέλματα (δικηγόροι, γιατροί κτλ.).

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, οι βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση. Στην πράξη το δικαίωμα αυτό καταστρατηγείται, αφού τα κόμματα, αρκετές φορές, θέτουν θέμα κομματικής πειθαρχίας, οπότε

υποχρεώνουν τους βουλευτές να ψηφίσουν ό,τι αποφάσισε το κόμμα. Αυτό είναι πρόβλημα για τη λειτουργία του κοινοβουλίου και της δημοκρατίας. Το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο, όταν τα κόμματα δεν έχουν δημοκρατική οργάνωση και λειτουργία. Από την άλλη μεριά δικαιολογείται η κομματική πειθαρχία διότι οι βουλευτές εκλέγονται με τη «σημαία» και το πρόγραμμα κάποιου κόμματος, το οποίο οφείλουν να υπηρετήσουν.

Η Βουλή έχει τις σημαντικότερες και σπουδαιότερες αρμοδιότητες, σε σύγκριση με τα άλλα κρατικά όργανα, οι οποίες διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες: νομοθετικές, διοικητικές, δικαστικές, άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Η κυριότερη αρμοδιότητα της Βουλής είναι η νομοθετική, δηλαδή

η ψήφιση των νόμων. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:
Πρώτον, η υποβολή στη Βουλή πρότασης νόμου ή νομοσχεδίου.
Η διαφορά πρότασης νόμου και νομοσχεδίου έγκειται στο όργανο που έχει τη νομοθετική πρωτοβουλία.
Αν η πρωτοβουλία προέρχεται από τη Βουλή καλείται πρόταση νόμου, ενώ αν προέρχεται από την κυβέρνηση καλείται νομοσχέδιο. Και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να συνοδεύονται υποχρεωτικά από αιτιολογική έκθεση, που περιέχει τους λόγους και τους σκοπούς των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Επίσης, αν συνεπάγεται επιβάρυνση του προϋπολογισμού, συνοδεύεται από έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία καθορίζει τη δαπάνη και από έκθεση του προτεινόντος υπουργού για τον τρόπο

που θα καλυφθεί η δαπάνη.

«Ο νόμος πρέπει να είναι παιδαγωγός. Ο νομοθέτης με τα νομοθετήματά του δεν πρέπει αλλού να απόβλπει παρά στο πώς θα καλλιεργεί την αρετή των πολιτών.» (Πλάτων)

«Νόμος ο πάντων βασιλεύς θνατών τε και αθανάτων.» (Πλάτων, Γοργίας)

«Ο λαός οφείλει να μάχεται για τους νόμους του όπως για τα τείχη της πόλης του.» (Ηράκλειτος)

Το κτήριο της Βουλής

Δραστηριότητα: υποστηρίζεται ότι «Μετά τη μεταπολίτευση (1974) υπάρχει ένας κομματικοκρατικός κοινοβουλευτισμός, όπου τα κόμματα από μέσα λαϊκής αντιπροσώπευσης έχουν μετατραπεί σε αυτοσκοπό». (Ν. Μουζέλης) Με έρευνα (βιβλιογραφία, συνεντεύξεις κτλ.) να επιβεβαιώσετε ή να διαψεύσετε αυτή την άποψη.

Διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές:

- Μορφωτικών υποθέσεων.
- Εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων.
- Οικονομικών υποθέσεων.
- Κοινωνικών υποθέσεων.
- Δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης.
- Παραγωγής και εμπορίου.

Ηλεκτρονική Διεύθυνση Βουλής:
<http://www.henenicparliament.gr/el/>

Δραστηριότητα: χρησιμοποιώντας την εν λόγω διεύθυνση να: α) καταγράψετε την ιστορία του κτηρίου της βουλής, β) καταγράψετε το περιεχόμενο των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

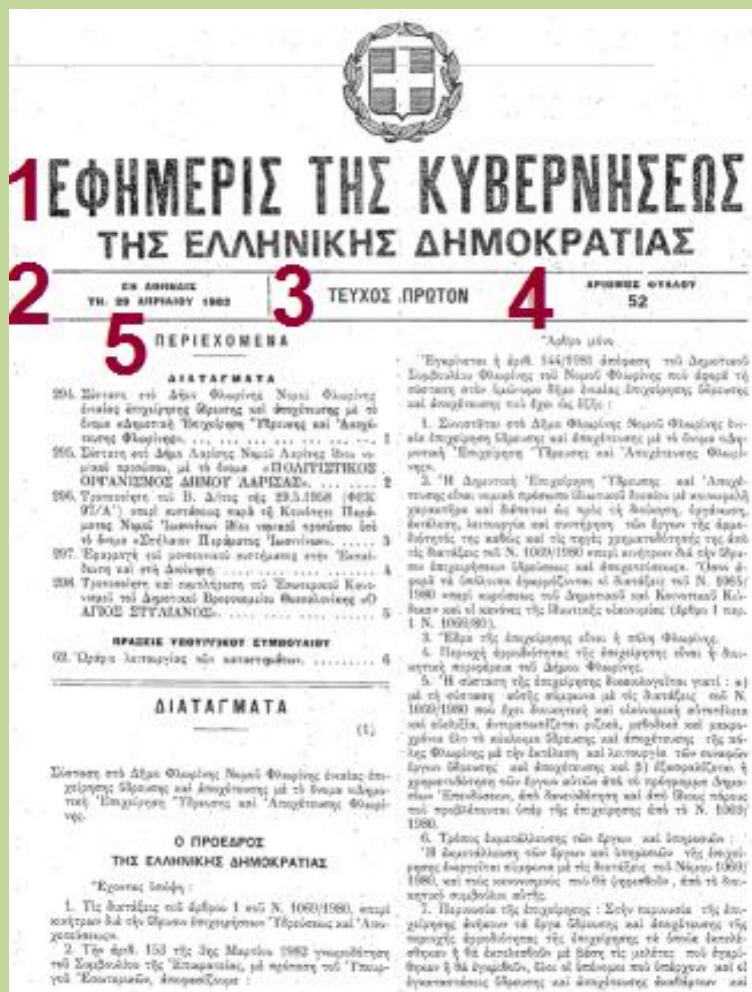
Δεύτερον, η συζήτηση και ψήφιση του νόμου στη Βουλή. Οι νόμοι ψηφίζονται είτε από την ολομέλεια της Βουλής είτε από τις αρμόδιες διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές. Το Σύνταγμα αναφέρει ποιοι νόμοι ψηφίζονται μόνο από την ολομέλεια (π.χ. νόμος για τα ατομικά δικαιώματα). Κάθε νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου παραπέμπεται στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή για συζήτηση. Η συζήτηση και η ψήφιση γίνεται:

α) κατ' αρχήν, δηλαδή συζητείται και ψηφίζεται ο σκοπός και το περιεχόμενο, β) κατ' άρθρο, δηλαδή κάθε άρθρο ξεχωριστά και γ) στο σύνολο, δηλαδή όπως τελικά διαμορφώθηκε, μετά από τη συζήτηση, ο υπό ψήφιση νόμος.

Τρίτον, η έκδοση και η δημοσίευση. Εφόσον ψηφιστεί το νομοσχέδιο ή η πρόταση νόμου ο αρμόδιος υπουργός οφείλει να φροντίσει για την έκδοση και δημοσίευσή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι νόμοι ισχύουν, συνήθως, από τη δημοσίευσή τους στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν οι ίδιοι ορίζουν την έναρξη της ισχύος τους. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει και δημοσιεύει τους νόμους που έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή μέσα σε ένα μήνα από την ψήφισή τους. Μέσα στην προθεσμία αυτή αν

διαφωνεί έχει το δικαίωμα να ασκήσει veto, δηλαδή να αναπέμψει στη Βουλή τον νόμο που ψήφισε η Βουλή εκθέτοντας και τους λόγους της διαφωνίας του. Στην περίπτωση αυτή το θέμα απασχολεί την ολομέλεια της Βουλής, αλλά αν ψηφιστεί πάλι με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών (δηλαδή 151 ψήφοι), ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι υποχρεωμένος να εκδώσει και να δημοσιεύει τον νόμο μέσα σε δέκα μέρες από την επιψήφισή του (Άρθρο 42). Οι αρμοδιότητες της Βουλής είναι σημαντικές αλλά στην πράξη σχεδόν ακυρώνονται από την κυριαρχία της κυβέρνησης. Ειδικότερα, η ψήφιση των νόμων είναι μάλλον τυπική. Η απόφαση για τους σημαντικούς νόμους λαμβάνεται, συνήθως, από τον Πρωθυπουργό, δυο - τρεις

υπουργούς (π.χ. κυβερνητική επιτροπή) και δυο - τρεις συμβούλους τεχνοκράτες. Για τους υπόλοιπους νόμους, η απόφαση λαμβάνεται από τους αρμόδιους υπουργούς. Στη συνέχεια, η ψήφιση του νόμου από τη Βουλή είναι, συνήθως, μια τυπική διαδικασία, αφού η κυβέρνηση έχει την πλειοψηφία στη Βουλή και λόγω κομματικής πειθαρχίας οι βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος ψηφίζουν σχεδόν πάντοτε ναι, ενώ οι βουλευτές της αντιπολίτευσης ψηφίζουν σχεδόν πάντοτε όχι, ανεξάρτητα από το αν συμφωνούν ή όχι με το περιεχόμενο του νόμου. Αλλά, ας μην ξεχνάμε ότι η κυβέρνηση έχει τη δεδηλωμένη εμπιστοσύνη της Βουλής και δικαιούται και υποχρεούται να κυβερνήσει.

- 1: ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**
- 2: ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1982**
- 3: ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ**
- 4: ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 52**
- 5: ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

24207

1 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

2 ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

3 Αρ. Φύλλου 1632
17 Αυγούστου 2007

4 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 0000757

Λιμοδότησης και επιλογή των Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ - Κριτήρια επιλογής και απόσπασης εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως υπευθύνων για τις 499 Σχολικές Βιβλιοθήκες Διεύθυνσης Εκπαίδευσης (Ανάπτυξη της Ενέργειας «Σχολικές Βιβλιοθήκες» του ΕΠΕΑΕΚ (13β και 14.)»

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Εργάται υπέρ:

1. Το άρθρο 43 του ν. 1666/1985 (ΦΕΚ 167/τ.Α'), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 13, παρ. 10 α, β στο ν. 3164/2003 (ΦΕΚ 141/τ.Α').

2. Τις αντίστοιχες υπουργικές αποφάσεις με τις οποίες ιδρύονται Σχολικές Βιβλιοθήκες.

3. Το Τεχνικό Δελτίο Ενέργειας «Σχολικές Βιβλιοθήκες» του ΕΠΕΑΕΚ 13β και 14β που εγκρίθηκε από την 3η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠΕΑΕΚ.

4. Το Τεχνικό Δελτίο Έργων ΔΩΔΕΚΗ, ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ, ΙΑΛΥΣΟΣ ΚΟΣΜΗ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΚΗΦΙΣΣΟΣ, ΜΕΝΤΟΡ, ΟΛΥΜΠΙΑ, ΠΕΛΛΑ, ΠΗΝΥΚΑ, ΠΥΛΟΣ, ΣΑΛΑΜΙΣ, ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, ΧΑΙΡΟΝΕΙΑ, που αναφέρονται στην Ανάπτυξη της Θεωρητικής 450 Σχολικών Βιβλιοθηκών της Ενέργειας «Σχολικές Βιβλιοθήκες» του ΕΠΕΑΕΚ.

5. Τη Μελέτη «Σχολιασμός Προγραμματικών Επιμορφώσεων Σχολικών Βιβλιοθηκών της Ομάδας Εργασίας που συγκροτήθηκε με την υπ αριθμ. ΚΑ/4029/06.12.000 υπουργική απόφαση.

6. Το Τ.Δ. του έργου ΦΑΣΤΟΣ «Εγκατάσταση του λογισμικού ΑΒΕΚΤ στις Σχολικές Βιβλιοθήκες».

7. Την πρόταση αναμόρφωσης του ΕΠΕΑΕΚ της 9ης Επιτροπής Παρακολούθησης.

8. Την υπ αριθμ. Γ2/4496(Ες 425)/27.8.2001 υπουργική απόφαση «Επιλογή και Ανάθεση των Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών... με τριετή θητεία, για το σχολικό έτη 2001-2004».

9. Την υπ αριθμ. 60278/Γ/28.6.2004 (Ες 1735/811) υπουργική απόφαση «Παράταση θητείας - Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς όλους τους ενδιαφερομένους εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για την επιλογή Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για ένα έτος».

10. Την υπ αριθμ. 2990/Γ7/13.1.2005 (Ες 9 1/2509/Δ.1.2.2004) υπουργική απόφαση με θέμα «Επιλογή και Απόσπαση εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών για 499 Σχολικές Βιβλιοθήκες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Ανάπτυξη της Ενέργειας «Σχολικές Βιβλιοθήκες» του ΕΠΕΑΕΚ (13β και 14.γ), με θητεία ενός έτους, για το σχολικό έτος 2004-2005».

11. Την υπ αριθμ. 06275/Γ7/4.7.2006 (Ες 6/Ηα, 62.24708/10.8.2006) υπουργική απόφαση με θέματε: «1) Παράταση θητείας, 2) Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς όλους τους ενδιαφερομένους εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για την επιλογή Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για ένα έτος (2006-2006)».

12. Την υπ αριθμ. 7750/Γ7/34.12.2006 υπουργική απόφαση, αναρτημένη στην υπ αριθμ. 27.3.2006 (Ες 4715378/7.12.2006) με θέμα «Επιλογή και απόσπαση εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών για 499 Σχολικές Βιβλιοθήκες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Ανάπτυξη της Ενέργειας «Σχολικές Βιβλιοθήκες» του ΕΠΕΑΕΚ(13β και 14.γ) με θητεία ενός έτους, για το σχολικό έτος 2006-2006».

13. Την υπ αριθμ. 62558/Γ7/22.6.2006 υπουργική απόφαση «Παράταση θητείας - Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς όλους τους ενδιαφερομένους εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για την επιλογή Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για ένα έτος (2006-2007)».

14. Την υπ αριθμ. 117018/Γ7/6.11.2006 υπουργική απόφαση «Επιλογή και Απόσπαση εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως Υπευθύνων Σχολικών Βιβλιοθηκών για 499 Σχολικές Βιβλιοθήκες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με θητεία ενός έτους για το σχολικό έτος 2006-2007».

15. Τις προτάσεις των ΠΥΣΔΕ της χώρας που διεκρίθησαν την επιλογή και τοποθέτηση των εκπαιδευτικών στις Σχολικές Βιβλιοθήκες.

16. Το ν. 1157/1981, άρθ. 1, παρ. 5 «Διάρκεια των μονίμων υπαλλήλων του Δημοσίου».

17. Την υπ αριθμ. 128890/Γ7/Ες 9 1/1240) υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1704/τ.Β/2.12.2003), με θέμα «Πρόσκληση Λειτουργίας Σχολικών Βιβλιοθηκών», όπως τροποποιή-

**1: ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

2: ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

**3: Αρ. Φύλλου 1632
17 Αυγούστου 2007**

4: ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

«Συμφέρει στους πολλούς, οι νόμοι για τις ιδιωτικές σχέσεις να είναι επιεικείς και φιλόανθρωποι. Αντίθετα, σας ωφελεί, οι νόμοι για τα κοινά να είναι αυστηροί και ανελέητοι. Έτσι, οι πολιτευόμενοι ελάχιστα θα μπορούν να σας αδικούν.»
(Δημοσθένης, Λόγος κατά του Τιμοκράτους)

4.2 Η εκτελεστική λειτουργία

4.2.1 Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Σύμφωνα με το Σύνταγμα για να εκλεγεί κάποιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να έχει τα εξής προσόντα (Άρθρο 31):

- Να είναι Έλληνας πολίτης, τουλάχιστον πριν από πέντε έτη και να έχει Ελληνική καταγωγή, από πατέρα ή μητέρα.
- Να έχει συμπληρώσει το 40ό έτος της ηλικίας του.
- Να έχει νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή για περίοδο πέντε ετών. Επιτρέπεται η επανεκλογή του ίδιου προσώπου άλλη μία πενταετία. Η εκλογή γίνεται με ονομαστική (δηλαδή φανερή) ψηφοφορία σε ειδική συνεδρίαση της

Βουλής.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πριν αναλάβει την άσκηση των καθηκόντων του δίνει ενώπιον της βουλής τον καθιερωμένο όρκο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ανώτατος άρχων της χώρας, είναι επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας και ρυθμιστής του πολιτεύματος. Επισημαίνεται ότι ο Πρόεδρος είναι ο ανώτατος άρχοντας, ενώ ο λαός είναι το ανώτατο όργανο του κράτους. Ως ανώτατος άρχων εκπροσωπεί τη χώρα διεθνώς, συμβολίζει τον λαό και το έθνος. Γι' αυτό χρειάζεται να είναι μια προσωπικότητα κύρους με καθολική αποδοχή. Επιπλέον, χρειάζεται να υπάρξει συναίνεση των κομμάτων πριν από την εκλογή του. Ο νομοθέτης απαιτεί αυξημένη πλειοψηφία για την εκλογή του (πρώτη ψηφοφορία 200

**ψηφους). Αν μετά από αλληπάλλη-
λες ψηφοφορίες δεν μπορεί να υ-
πάρξει συναίνεση, και επειδή η δια-
δικασία δεν μπορεί να συνεχίζεται
επ' αόριστον, επιτρέπεται στην τε-
λευταία ψηφοφορία εκλογή με σχε-
τική πλειοψηφία.**

**Η φιλοσοφία και η λογική του Συ-
ντάγματος απαιτεί από τον Πρόεδρο
της Δημοκρατίας να είναι το πρότυ-
πο του Έλληνα, να προβάλλει τα
θετικά και ενοποιητικά στοιχεία του
λαού, να είναι υπεράνω κομμάτων,
δογμάτων και συμφερόντων, να α-
σκεί τα καθήκοντά του στα πλαίσια
της νομιμότητας, του δικαίου και
του εθνικού συμφέροντος. Απαιτεί
να είναι ρυθμιστής του πολιτεύμα-
τος, που σημαίνει ότι προβαίνει σε
όλες τις απαραίτητες πράξεις για να
λειτουργεί σωστά και αποφεύγει ό-
λες τις πράξεις που θα μπορούσαν**

να βλάψουν το πολίτευμα. Αλλά και αν το πολίτευμα κλονιστεί, οφείλει να το επαναφέρει στην κανονικότητα, στη νομιμότητα, ώστε ο λαός να έχει εμπιστοσύνη στο πολίτευμα και στην κυβέρνηση.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετέχει στη νομοθετική και εκτελεστική λειτουργία. Όμως, επειδή οφείλει να αποδέχεται και να εγκρίνει τις αποφάσεις της Βουλής και της κυβέρνησης, λογικό είναι να μην φέρει ευθύνη γι' αυτές τις πράξεις. Άλλωστε, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων και για πράξεις ήσσονος σημασίας, ουδεμία πράξη του Προέδρου ισχύει, ούτε εκτελείται χωρίς την υπογραφή του αρμόδιου υπουργού, ο οποίος με μόνη την υπογραφή του γίνεται υπεύθυνος, και χωρίς τη δημοσίευσή της στην εφημερίδα της κυβερνήσεως.

Το Σύνταγμα αναφέρει ρητά ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν ευθύνεται οπωσδήποτε για πράξεις που έχει ενεργήσει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Μόνο κατ'εξαίρεση ευθύνεται σε δύο περιπτώσεις: πρώτον, για εσχάτη προδοσία και δεύτερον, για παραβίαση με πρόθεση του Συντάγματος. Γενικά, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει άλλες αρμοδιότητες παρά μόνον όσες του απονέμουν ρητά το Σύνταγμα και οι νόμοι που είναι σύμφωνοι με αυτό.

«Αρχή άνδρα δείκνυσι.» (Πιπτακός)

«Ου μόνον αρχή άνδρα δείκνυσι, αλλά και αρχήν ανήρ.» (Επαμεινώνδας)

«Πρόσεχε Περίκλεις, ελευθέρων αρχεις, Ελλήνων αρχεις, πολιτών Αθηναίων.» (Περικλής)

«Το ήθος όλων των πολιτών γίνεται όμοιο με το ήθος των αρχόντων τους.» (Ισοκράτης, Πανηγυρικός)

**Πάυλος Κουντουριώτης
πρώτος Πρόεδρος της
Ελληνικής Δημοκρατίας (1924).**

**Για να εκλεγεί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να συγκεντρώσει ορισμένες ψήφους. Ειδικότερα:
Α' ψηφοφορία: 200 ψήφοι, αν όχι,**

ψηφοφορία μετά από πέντε μέρες.
Β' ψηφοφορία: 200 ψήφοι, αν όχι,
ψηφοφορία μετά από πέντε μέρες.
Γ' ψηφοφορία: 180 ψήφοι, αν όχι,
διάλυση της βουλής και γίνονται
εκλογές.

Η νέα βουλή μόλις συγκροτηθεί,
ψηφίζει για πρόεδρο της δημοκρατίας.

Δ' ψηφοφορία: 180 ψήφοι, αν όχι
ψηφοφορία μετά από πέντε μέρες.

Ε' ψηφοφορία: 151 ψήφοι, αν όχι,
ψηφοφορία μετά από πέντε μέρες.

ΣΤ' ψηφοφορία: σχετική πλειοψηφία.

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:

- Προεδρία Δημοκρατίας:

<http://www.presidency.gr/>

- Κυβέρνησης:

<http://www.primeminister.gov.gr/>

4.2.2 Η κυβέρνηση

Την κυβέρνηση αποτελεί το Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τον Πρωθυπουργό και τους υπουργούς. Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί μέλος της κυβέρνησης ή υφυπουργός αν δεν συγκεντρώνει τα προσόντα που ορίζονται για τον βουλευτή, δηλαδή χρειάζεται να είναι Έλληνας πολίτης, να έχει την ικανότητα του εκλέγειν και να έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει τον Πρωθυπουργό και, με πρότασή του, διορίζει και παύει τα λοιπά μέλη της κυβέρνησης και τους υφυπουργούς. Πρωθυπουργός διορίζεται ο αρχηγός του κόμματος το οποίο διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών στη Βουλή

μετά από εκλογές. Αν κανένα κόμμα δεν διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει στον αρχηγό του κόμματος που διαθέτει σχετική πλειοψηφία διερευνητική εντολή για να σχηματίσει κυβέρνηση. Αν δεν μπορέσει να σχηματίσει αυτός κυβέρνηση δίνεται διερευνητική εντολή στον αρχηγό του δεύτερου κόμματος κ.ο.κ.

Ο Πρωθυπουργός εξασφαλίζει την ενότητα της κυβέρνησης και κατευθύνει τις ενέργειές της καθώς και των δημοσίων γενικά υπηρεσιών για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής μέσα στο πλαίσιο των νόμων. Τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου καθώς και οι υφυπουργοί είναι συλλογικώς υπεύθυνοι για τη γενική πολιτική της κυβέρνησης και καθένας από αυτούς για τις

πράξεις ή παραλείψεις της αρμοδιότητάς του.

Η κυβέρνηση σύμφωνα με το Σ. έχει τις εξής αρμοδιότητες:

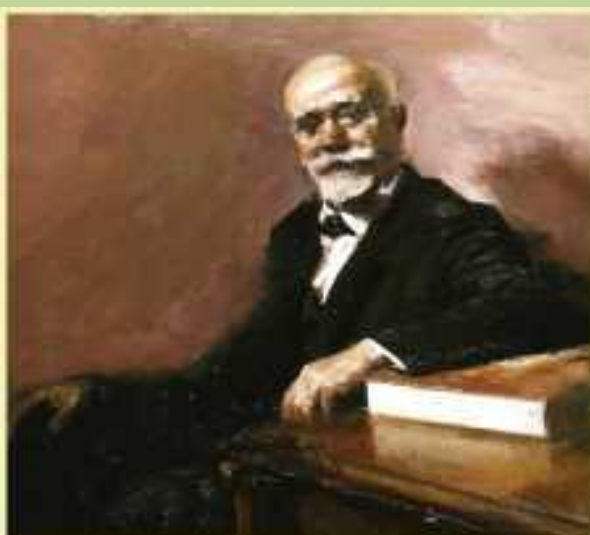
- **Ασκήι την εκτελεστική εξουσία.**
- **Καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας.**
- **Προτείνει και προσυπογράφει τα Προεδρικά Διατάγματα.**
- **Διοικεί τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.**
- **Αναπληρώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην περίπτωση που δεν υπάρχει ή αρνείται ο Πρόεδρος της Βουλής.**

**Ιωάννης
Καποδίστριας**

**Χαρίλαος
Τρικούπης**

**Ελευθέριος
Βενιζέλος**

**Κωνσταντίνος
Καραμανλής**

**Ανδρέας
Παπανδρέου**

4.2.3 Η δημόσια διοίκηση

Η δημόσια διοίκηση μπορεί να οργανώνεται με βάση δύο συστήματα, το συγκεντρωτικό και το αποκεντρωτικό. Σύμφωνα με το συγκεντρωτικό σύστημα η δημόσια διοίκηση ασκείται από κεντρικά όργανα (Υπουργεία), που έχουν αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια. Σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα, η δημόσια διοίκηση ασκείται από κεντρικά και περιφερειακά όργανα. Τα κεντρικά έχουν γενική αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια, ενώ τα περιφερειακά υπάγονται στην κεντρική διοίκηση και έχουν επιμέρους αρμοδιότητες σε ένα τμήμα της επικράτειας. Μόνο αν τα περιφερειακά όργανα έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες, υπάρχει εφαρμογή του αποκεντρωτικού

συστήματος.

Τα πλεονεκτήματα του συγκεντρωτικού συστήματος είναι ότι εξασφαλίζει μια ενιαία, στη χάραξη και στην εφαρμογή, πολιτική για όλη την επικράτεια αφενός, και αφετέρου έχει μικρότερο κόστος λειτουργίας. Όμως, έχει δύο μειονεκτήματα: α) αναπτύσσεται μια δυσκίνητη γραφειοκρατία, αφού οι πολίτες ακόμα και για μικρά ζητήματα κατ'αφεύγουν στο κέντρο, β) η κεντρική διοίκηση αγνοεί την ιδιαιτερότητα των τοπικών συνθηκών και προβλημάτων. Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του αποκεντρωτικού συστήματος είναι ακριβώς τα αντίθετα του συγκεντρωτικού συστήματος. Εκτός από την αποκέντρωση της εξουσίας κατά τόπο (περιφερειακή, τοπική αυτοδιοίκηση) υπάρχει και η καθ' ύλη αποκέντρωση. Στην

καθ' ύλη αποκέντρωση ορισμένοι τομείς του κράτους αυτοδιοικούνται, είτε ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) είτε ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) (βλέπε κεφ. 6.3.2). Η δημόσια διοίκηση, η γραφειοκρατία, καλείται να εφαρμόσει τις αποφάσεις της κυβέρνησης σε όλους τους τομείς (παιδεία, δημόσια έργα, γεωργική πολιτική κτλ.). Για να επιτελέσει το έργο της, με εξουσιοδότηση του Συντάγματος ή του νόμου, θέτει κανόνες δικαίου, δηλαδή κανονιστικές διοικητικές πράξεις (π.χ. οι αστυνομικές ή υγειονομικές διατάξεις). Επίσης, για να ρυθμίσει πλείστες όσες ατομικές περιπτώσεις εκδίδει ατομικές διοικητικές πράξεις (π.χ. η μετάθεση υπαλλήλου). Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι το σύγχρονο ελληνικό κράτος

χαρακτηρίζεται από δυσκυβερνησία, δηλαδή από την αδυναμία εφαρμογής νόμιμων και αποδεκτών, κοινωνικά και πολιτικά, αποφάσεων, η οποία οφείλεται κυρίως στους εξής λόγους: στην πολυνομία και στην μη εφαρμογή των νόμων, στη δυσλειτουργία της γραφειοκρατίας, στην έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και κράτους, στις κοινωνικές και πολιτικές πιέσεις, στην ανομία και στην παρανομία (βλέπε και κεφ. 5).

Ειδικότερα, όσον αφορά την πολυνομία επισημαίνεται ότι υπάρχει μια πληθώρα κανόνων (νόμοι, διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις), και αρκετοί από αυτούς χρειάζονται ερμηνεία. Η πολυνομία είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο, που παρατηρείται σ' όλα τα κράτη, και έχει σημαντικές συνέπειες, όπως: πρώτον,

η «άγνοια των νόμων» από όλους, τους πολίτες, τους νομικούς, τους δικαστές. Ακόμα και ο νομοθέτης αγνοεί τι θεσπίζει, τι τροποποιεί, τι καταργεί. Δεύτερον, η έλλειψη κύρους των νόμων, δηλαδή, οι νόμοι χάνουν το κύρος τους γιατί δεν εφαρμόζονται.

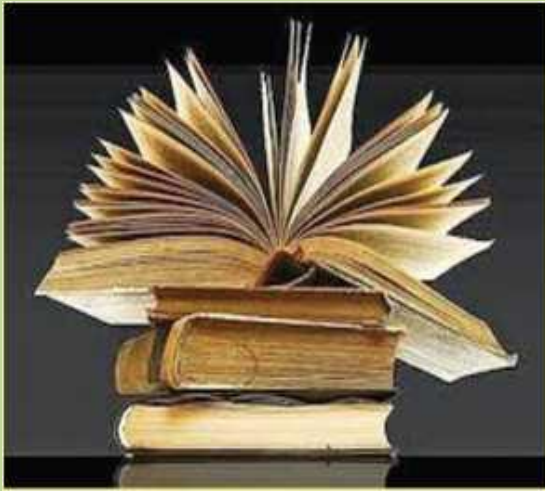
Μερικά παραδείγματα μη εφαρμογής νόμων είναι τα εξής:

- Απαγορεύονται οι παράνομες χωματερές, και όμως υπάρχουν.**
- Απαγορεύονται οι καταλήψεις των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και όμως γίνονται.**
- Απαγορεύεται το κάπνισμα σε κλειστούς χώρους, και όμως κάποιιοι καπνίζουν.**

«Η διαβούλευση επί των νομοσχεδίων γίνεται και μέσω του δικτυακού τόπου www.opengov.gr»
(Ν.4048/2012, Άρθρο 14)

Υπουργείο Εσωτερικών:
<http://www.ypes.gr/el/>

Όπως επισημαίνεται, «ο νόμος - κάθε νόμος - οφείλει να είναι λιτός, ίνα ευκόλως κατανοήται από τους όσους είναι ατριβείς εις την νομοθετικήν γλώσσαν. Προς τούτο δε η σύνταξις και η ψήφισις αυτού χρειάζεται ανδρας εκπαιδευτάς, ίνα μη είπω σοφούς, όχι δε προχειρολόγους και άλλους ενεργούντας υπό το κράτος των παρορμήσεων της στιγμής». (καθηγητής Δ. Κόρσος).

Πολυνομία

Πολυνομία

Γραφειοκρατία

Πολυνομοσχέδια

Το ερώτημα είναι, πώς αντιμετωπίζεται αυτή η κατάσταση; Για τη βελτίωση της διακυβέρνησης προβλέπεται η εφαρμογή αρχών και μέσων καλής νομοθέτησης, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας νόμων. Έτσι, κατά την κατάρτιση των νόμων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές καλής νομοθέτησης, όπως:

- **Η αναγκαιότητα της ρύθμισης.**
 - **Η απλότητα και η σαφήνεια και η αποφυγή αντιφατικών ρυθμίσεων.**
 - **Η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα και οι συνέπειες της ρύθμισης.**
 - **Η προσβασιμότητα στις ρυθμίσεις και με ηλεκτρονικά μέσα.**
 - **Η διαφάνεια και η ασφάλεια δικαίου.**
- Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα μέσα καλής νομοθέτησης,**

ιδίως:

α) Η διαβούλευση. Επιτυγχάνεται με τη δημοσιοποίηση της σχεδιαζόμενης ρύθμισης με σκοπό την έγκαιρη ενημέρωση και συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων.

β) Η ανάλυση συνεπειών των ρυθμίσεων. Κάθε σχέδιο νόμου συνοδεύεται από ανάλυση συνεπειών των ρυθμίσεων.

γ) Η αιτιολογική έκθεση. Κάθε σχέδιο νόμου κατά την κατάθεσή του στη Βουλή συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, που εξηγεί την αναγκαιότητα και τον σκοπό της ρύθμισης.

δ) Η απλούστευση. Κατά τη σύνταξη κάθε σχεδίου νόμου, λαμβάνεται μέριμνα για την απλούστευση των διαδικασιών.

ε) Η αξιολόγηση αποτελεσμάτων εφαρμογής. Μετά την πάροδο

τριετίας αξιολογείται η ρύθμιση με βάση τα δεδομένα που ανακύπτουν από την εφαρμογή της.

στ) Η αναμόρφωση του δικαίου. Η αναμόρφωση αποσκοπεί στον περιορισμό της πολυνομίας, την επικαιροποίηση και την αποκάθαρση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Το ερώτημα είναι, πώς αντιμετωπίζεται η πολυνομία; Ήδη προβλέπεται και λειτουργεί το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων.

(Ν. 4048/2012)

Στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την Ανοιχτή Δημόσια Διοίκηση και Διακυβέρνηση, η χώρα συμμετέχει ενεργά στην διεθνή

πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership-O.G.P.). Το O.G.P. αποσκοπεί να διασφαλίσει συγκεκριμένες κυβερνητικές δεσμεύσεις για την προώθηση της διαφάνειας, την ενδυνάμωση των πολιτών, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη σύγχρονη διακυβέρνηση.

Κατά τη σύνταξη κάθε σχεδίου νόμου, λαμβάνεται μέριμνα για την απλούστευση των διαδικασιών, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας (μείωση εμπλεκόμενων φορέων, μείωση απαιτούμενων δικαιολογητικών κτλ.).

4.2.4 Ανεξάρτητες διοικητικές αρχές

Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ιδρύθηκαν κατ' αρχήν στις Η.Π.Α. και στη συνέχεια στην Ευρώπη, όταν διαπιστώθηκε ότι ο κομματισμός του κρατικού μηχανισμού δεν εξασφαλίζει την αναγκαία αντικειμενική και αμερόληπτη δράση της διοίκησης, τουλάχιστον σε ορισμένους ευαίσθητους τομείς.

Η δυσλειτουργία του κράτους σε βασικούς τομείς, οδήγησε τον νομοθέτη να κατοχυρώσει με Συνταγματικές διατάξεις την ανεξάρτητη λειτουργία ορισμένων τομέων της διοίκησης. Έτσι δημιουργήθηκαν οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές.

Τα πρόσωπα που διοικούν τις ανεξάρτητες αρχές διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική

ανεξαρτησία, δηλαδή δεν υπόκεινται σε κυβερνητικές εντολές. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της διάσκεψης των προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της.

Εκτός από τις πέντε Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, υπάρχουν και άλλες που προβλέπονται από νόμους, όπως η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, η Ανεξάρτητη Αρχή για τις Συμβάσεις κτλ.

Οι ανεξάρτητες αρχές που προβλέπονται στο Σύνταγμα είναι οι εξής:
α. Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ.). Η χειραγώγηση της ραδιοτηλεόρασης από την εκάστοτε κυβέρνηση αποτελεί την κύρια

αιτία της κακοδαιμονίας των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών μέσων. Ακόμα κι όταν ιδρύθηκε το Ε.Σ.Ρ. το 1989 δεν μπόρεσε να απαλλαγεί από τους κομματικούς συσχετισμούς και τους κυβερνητικούς εναγκαλισμούς και να λειτουργήσει ανεξάρτητα. Αυτή η κατάσταση οδήγησε στην ανάγκη να κατοχυρωθεί Συνταγματικά το Ε.Σ.Ρ ως ανεξάρτητη αρχή. Σκοπός του Ε.Σ.Ρ. είναι να ασκεί τον άμεσο έλεγχο του κράτους στον τομέα της παροχής ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε είδους.

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
NATIONAL COUNCIL FOR
RADIO AND TELEVISION

Μεταξύ άλλων το Ε.Σ.Ρ.:

-Χορηγεί, ανανεώνει και ανακαλεί τις κάθε είδους άδειες και εγκρίσεις για την παροχή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών.

-Ελέγχει την τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων, καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών, που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον τομέα παροχής ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών.

-Διασφαλίζει την πολιτική και πολιτιστική πολυμέρεια και πολυφωνία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

β. Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.). Οι πελατειακές σχέσεις, οι κομματικοί διορισμοί, η κυριαρχία της αναξιοκρατίας,

η χρήση του κράτους για «βόλεμα» ημετέρων, είναι μερικά από τα στοιχεία που οδήγησαν στη θέσπιση μιας ανεξάρτητης αρχής που να επιλέγει με αδιάβλητο τρόπο το προσωπικό του δημόσιου τομέα. Η πλήρωση των θέσεων που απόφασίζεται από την κυβέρνηση, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού και από τις διοικήσεις των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου, υπάγεται στην αρμοδιότητα του Α.Σ.Ε.Π. Το Α.Σ.Ε.Π. έχει ως αποκλειστική αποστολή να εφαρμόζει τους νόμους και κανονισμούς που διέπουν την επιλογή διοριστέων στις δημόσιες υπηρεσίες, στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, καθώς και στα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, που

ανήκουν ή επιχορηγούνται τουλάχιστον κατά 50% από το κράτος.

Εξαιρούνται και δεν υπάγονται στις διατάξεις του νόμου για τον Α.Σ.Ε.Π. διάφορες κατηγορίες όπως οι δικαστικοί, οι στρατιωτικοί, οι διπλωματικοί υπάλληλοι, οι δημοσιογράφοι, οι ειδικοί σύμβουλοι κτλ.

**Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής
Προσωπικού**

www.asep.gr/

**Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:
[http ://www.statistics.gr/](http://www.statistics.gr/)**

γ. Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο τίτλος, σκοπός της αρχής είναι η προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών του πολίτη από επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Τέτοια προσωπικά δεδομένα και μάλιστα «ευαίσθητα» είναι αυτά που αφορούν την φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

Τα προσωπικά δεδομένα για να τύχουν νομίμως επεξεργασίας πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να

υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. Επεξεργασία επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων δώσει τη συγκατάθεσή του. Μόνο κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία χωρίς τη συγκατάθεσή του, ύστερα από άδεια της αρχής (π.χ. επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, θέματα υγείας από γιατρούς, λόγοι εθνικής ασφάλειας, διακρίβωση εγκλημάτων).

**Αρχή Προστασίας
Προσωπικών Δεδομένων**

δ. Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.).

Έχει σκοπό την προστασία του απορρήτου των επιστολών, της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθώς και την ασφάλεια των δικτύων και πληροφοριών. Στην έννοια της προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της τήρησης των όρων και της διαδικασίας άρσης του απορρήτου, που προβλέπονται από τον νόμο.

**Αρχή Διασφάλισης
Απορρήτου Επικοινωνιών**

ε. Συνήγορος του πολίτη. Είναι γνωστό ότι η επαφή με τη δημόσια διοίκηση είναι μία «δοκιμασία» για τον πολίτη. Ο πολίτης δεν εξυπηρετείται αλλά ταλαιπωρείται. Δεν είναι λίγες οι φορές που ο γραφειοκράτης αισθάνεται ως ισχυρός και αντιμετωπίζει τον πολίτη ως ανίσχυρο. Ακριβώς αυτή τη δυσλειτουργία, την κακοδιοίκηση, την προσβολή του πολίτη, ήρθε να θεραπεύσει ο νέος θεσμός.

Ο Συνήγορος λοιπόν του πολίτη έχει στόχο την προστασία των πολιτών, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης, την τήρηση της νομιμότητας. Η παρέμβασή του είναι εξωδικαστική και διαμεσολαβητική.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Η παρέμβασή του είναι εξωδικαστική και διαμεσολαβητική.

Η εξωδικαστική αποσκοπεί να παράσχει στον πολίτη τη δυνατότητα επίλυσης του προβλήματος που τον απασχολεί, χωρίς το σημαντικό κόστος σε χρόνο και χρήμα που συνεπάγεται η προσφυγή στα δικαστήρια.

Η διαμεσολαβητική, αποσκοπεί στη διερεύνηση και πιθανή ικανοποίηση των αιτημάτων των πολιτών και η προστασία των δικαιωμάτων τους.

Με ποιον τρόπο ο Συνήγορος του πολίτη προσπαθεί να επιτύχει

**αυτούς τους στόχους; Όταν χειρίζεται διάφορες υποθέσεις δεν προσηλώνεται στο γράμμα του νόμου αλλά διαπνέεται από την αρχή της επιείκειας και επιδιώκει την εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης, την βέλτιστη πρακτική της διοίκησης.
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:
[http://www. synigoros.gr/](http://www.synigoros.gr/)**

4.3 Η δικαστική λειτουργία

Προσέξτε τον παρακάτω διάλογο: ο διαχειριστής του βασιλιά Φρειδερίκου II της Πρωσίας ζητάει από έναν μυλωνά, να αγοράσει τον μύλο και το κτήμα του, που συνόρευε με το βασιλικό ανάκτορο, για να μεγαλώσει το βασίλειό του.

- Μυλωνάς: «Ευχαριστώ, αλλά δεν πουλάω τον μύλο και το κτήμα μου.»
- Διαχειριστής του βασιλιά: «Το ξέρεις ότι ο βασιλιάς μπορεί να σου πάρει το μύλο σου χωρίς να πληρώσει τίποτα;»
- Μυλωνάς: «Το ξέρω, αλλά υπάρχουν δικαστές στο Βερολίνο.»

Η απάντηση του μυλωνά όχι μόνο δεν θύμωσε αλλά τουναντίον χαροποίησε τον βασιλιά Φρειδερίκο Β' τον Μέγα, διότι ο μυλωνάς εξέφραζε την πίστη του λαού στην ανεξαρτησία

της δικαιοσύνης. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, από τις άλλες εξουσίες, νομοθετική και εκτελεστική, αποτελεί βασικό στοιχείο του κράτους δικαίου και εμπεδώνει το αίσθημα δικαιοσύνης στην κοινωνία. Έτσι εξασφαλίζεται η ουδετερότητα και η αμεροληψία των δικαστών. Έτσι, οι μεν πολίτες προσφεύγουν στη δικαιοσύνη για να βρουν το δίκιο τους και δεν καταφεύγουν στην αυτοδικία, τα δε κρατικά όργανα δεν κάνουν κατάχρηση εξουσίας γιατί γνωρίζουν ότι θα τιμωρηθούν.

Ζητούμενο ανά τους αιώνες η δικαιοσύνη. Αλλά τι εστί δικαιοσύνη; «Δικαιοσύνη είναι τουλάχιστον η δυνατότητα η δική μου, η δική σας, η δυνατότητα όλων, να ψάχνουμε ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς να βρούμε τον ορισμό της.»
(Χανς Κέλσεν)

**Κοσμάς Ξενάκης,
Χωρίς τίτλο, 1982-1983.**

«Η αδικία γεννά μίση και διχόνοιες και πολέμους μεταξύ των πολιτών, ενώ η δικαιοσύνη ομόνοια και αγάπη.» (Πλάτων, Πολιτεία)

«Ο Ανάχαρις, Σκύθης ηγεμόνας, είχε χλευάσει τον Σόλωνα για τη δίκαιη νομοθεσία του, παρομοιάζοντάς την σαν τον ιστό της αράχνης, όπου άνετα συλλαμβάνονται τ' απερίσκεπτα κουνουπάκια, όμως σαν τύχει και πλησιάσει κάποιος μεγάλος σκημνος

ποντικός, αυτός, όπως καθένας που διαθέτει ισχύ, έχει τον τρόπο του να καταξεσκίζει το δίκτυο της αράχνης και να διαφεύγει!» (Πλούταρχος, Σόλων, βλέπε, Κ. Μπέης, Η Ελλάδα που αγάπησα, Η Ελλάδα της χρεοκοπίας)

«Στις άδικες δίκες, όπου υψώνεται ο θρήνος της Δικαιοσύνης, την οποία διασύρουν άνδρες δωροδοκημένοι, εκδίδοντας αποφάσεις μέσ' από στρεψόδικες διαδικασίες.»
(Ησίοδος, Έργα και Ημέραι)

«Όποιος δεν έχει ήδη μέσα στην ψυχή του την αληθινή δικαιοσύνη, αλλά είτε έχει διαφθαρεί με χρήματα, είτε χαρίζεται λόγω φιλίας, είτε τιμωρεί με εχθρότητα ή υπόκειται στην εξουσία, δεν μπορεί να έχει ορθή κρίση.»
(Κωνσταντίνος Αρμενόπουλος, Νομομαθής του Βυζαντίου, 1320-1380)

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια και οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του ελληνικού λαού. Η δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές, οι οποίοι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που παραβιάζουν ή καταλύουν το Σύνταγμα. Επισημαίνεται ότι η διοίκηση έχει Συνταγματική υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο. (Άρθρο 95, παρ. 5)

Τα δικαστήρια ανάλογα με τις υποθέσεις που δικάζουν διακρίνονται

σε διοικητικά, πολιτικά, ποινικά.

Ειδικότερα:

α) Διοικητικά. Είναι εκείνα που δικάζουν τις διαφορές μεταξύ κρατών και πολιτών. Όταν ένας πολίτης θίγεται από μια πράξη της διοίκησης (π.χ. ο έφορος του επιβάλλει περισσότερο φόρο), μπορεί να προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια. Αυτά είναι το πρωτοδικείο, το εφετείο και το Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.τ.Ε.). Το Σ.τ.Ε. είναι το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας και ο ρόλος του είναι σημαντικός γιατί κυρίως προστατεύει τον πολίτη από τις αυθαιρεσίες της διοίκησης και συμβάλλει στην εμπέδωση του κράτους δικαίου. Από τη φύση του ασκεί τον πιο ενοχλητικό έλεγχο στην εκτελεστική εξουσία. Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει διοικητικές και δικαστικές αρμοδιότητες.

Κύρια διοικητική αρμοδιότητά του είναι ο έλεγχος των κρατικών δαπανών και των δαπανών των Ο.Τ.Α.

Κύρια δικαστική αρμοδιότητά του είναι η εκδίκαση διαφορών σχετικά με τις συντάξεις και τις υποθέσεις των υπόλογων για διαφορές που προκύπτουν από τη διαχείρισή τους.

β) Πολιτικά. Είναι εκείνα που δικάζουν διαφορές μεταξύ πολιτών (π.χ. διαζύγιο, κληρονομικά, δάνειο).

Προσοχή: τα πολιτικά δικαστήρια δεν δικάζουν θέματα πολιτικά ή πολιτικής, αλλά θέματα που αφορούν διαφορές μεταξύ πολιτών.

Αυτά είναι: το ειρηνοδικείο, το πρωτοδικείο, το εφετείο, ο Άρειος Πάγος.

γ) Ποινικά. Είναι εκείνα που δικάζουν τους πολίτες, που με πράξεις ή παραλείψεις τους διέπραξαν αξιόποινη πράξη, τους πολίτες που παραβίασαν τον ποινικό νόμο, που

διέπραξαν έγκλημα.

Αυτά είναι: το πταισματοδικείο, το πλημμελειοδικείο, το εφετείο, το μικτό ορκωτό δικαστήριο, ο Άρειος Πάγος. Ο Άρειος Πάγος είναι το ανώτατο πολιτικό και ποινικό δικαστήριο της χώρας.

Η δικαιοσύνη απονέμεται σε δύο βαθμούς. Στον πρώτο βαθμό η υπόθεση εκδικάζεται από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο. Εφόσον το ζητήσει ο διάδικος, δηλαδή αν κάνει έφεση, η υπόθεση εκδικάζεται σε δεύτερο βαθμό από το εφετείο. Ο διάδικος ζητά από το εφετείο να ελέγξει την ορθότητα της απόφασης, με στόχο να την εξαφανίσει ή να την τροποποιήσει. Αν δεν ικανοποιηθεί στο εφετείο μπορεί να κάνει αναίρεση στον Άρειο Πάγο. Σημειώνεται ότι το εφετείο κρίνει ξανά την ουσία της υπόθεσης ως

δευτεροβάθμιο δικαστήριο, ενώ ο Άρειος Πάγος δεν εξετάζει την ουσία της υπόθεσης, αλλά μόνο αν έγινε σωστή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου στη συγκεκριμένη περίπτωση.

«Πιστεύω πως έργο του χρησητού πολίτη και του δίκαιου δικαστή είναι να ερμηνεύει τους νόμους έτσι ώστε η ερμηνεία να είναι ωφέλιμη και στο μέλλον για την πόλη.» (Λυσίας, Κατά Αλκιβιάδου Λιποταξίου)

Παράδειγμα ανεξαρτησίας δικαστών αποτελούν και οι δικαστές Αναστάσιος Πολυζωΐδης και Γεώργιος Τερτσέτης, οι οποίοι αρνήθηκαν να καταδικάσουν τον Κολοκοτρώνη και τον Πλαπούτα.

**Πολυχρόνης Λεμπέσης,
Άρειος Πάγος, 1880.**

**Χάλκινη ψήφος δικαστή της Ηλιαίας,
Μουσείο αρχαίας Αγοράς, Αθήνα.**

Υπάρχουν και τα ειδικά δικαστήρια. Είναι εκείνα τα οποία δικάζουν μόνον ορισμένες υποθέσεις, όσες τους αναθέτουν ειδικοί νόμοι. Αυτά είναι τα τακτικά και έκτακτα στρατοδικεία, ναυτοδικεία και αεροδικεία, τα δικαστήρια ανηλίκων (δικάζουν αδικήματα που έχουν διαπραχθεί από παιδιά μέχρι 17 ετών) και τα εκκλησιαστικά δικαστήρια, τα οποία δικάζουν κληρικούς για εκκλησιαστικά παραπτώματα.

«Μηδενί δίκην δικάσης, πριν αμφοίν μύθον ακούσης.» (Πλάτων)

Το Σύνταγμα παρέχει ορισμένες εγγυήσεις υπέρ των ατόμων για την απονομή της δικαιοσύνης. Οι εγγυήσεις αυτές είναι:

α) Το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας από τα δικαστήρια. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή

έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του.

β) Η αρχή του νόμιμου δικαστή. Κανένας δεν στερείται χωρίς τη θέλησή του τον δικαστή που του έχει ορίσει ο νόμος. Δικαστικές επιτροπές και έκτακτα δικαστήρια, με οποιοδήποτε όνομα, δεν επιτρέπεται να συσταθούν.

γ) Η αρχή της δημοσιότητας των συνεδριάσεων. Οι συνεδριάσεις κάθε δικαστηρίου είναι δημόσιες, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει με απόφασή του ότι η δημοσιότητα πρόκειται να είναι επιβλαβής για τα χρηστά ήθη ή ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι προστασίας της ιδιωτικής ζωής ή οικογενειακής ζωής των διαδίκων.

δ) Η αρχή της αιτιολόγησης των αποφάσεων. Κάθε δικαστική

απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση. Η γνώμη της μειοψηφίας δημοσιεύεται υποχρεωτικά.

ε) Ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων. Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα.

Εκτός από τις παραπάνω εγγυήσεις υπέρ του ατόμου, το Σ. καθιερώνει και εγγυήσεις υπέρ των δικαστών.

Οι εγγυήσεις αυτές αποβλέπουν στην κατοχύρωση της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας των δικαστών. Λειτουργική ανεξαρτησία σημαίνει ότι οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμιά περίπτωση δεν υποχρεούνται να

συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί για την κατάλυση του Συντάγματος. Προσωπική ανεξαρτησία σημαίνει κατοχύρωση της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστών απέναντι στη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία, ούτως ώστε να ασκούν τα καθήκοντά τους απερίσπαστοι και να μην εξαρτώνται παντάπασιν από έξωθεν πιέσεις, δεσμεύσεις, εξαρτήσεις. Οι εγγυήσεις υπέρ των δικαστών, που καθιερώνει το Σ. είναι:

- Η διάκριση των λειτουργιών.
- Η απονομή της δικαιοσύνης από τακτικούς δικαστές.
- Η ισοβιότητα των δικαστών.
- Οι υπηρεσιακές μεταβολές των δικαστών.
- Η προνομιακή μισθολογική μεταχείριση των δικαστών.
- Τα ασυμβίβαστα έργα με το

δικαστικό λειτούργημα.
Πέρα από τις όποιες εγγυήσεις υπέρ των δικαστών, χρειάζεται φρόνημα ανεξαρτησίας από πολίτες και πολιτικούς. Κι αυτό δεν επιβάλλεται με νόμους, αλλά είναι θέμα ήθους, παιδείας, συνολικής προσωπικότητας. Βέβαια, η διάκριση των λειτουργιών συνεπάγεται και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, όμως αυτή, κάποιες φορές, παραβιάζεται από τις παρεμβάσεις της νομοθετικής και της εκτελεστικής λειτουργίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι αν οι δικαστικές αποφάσεις είναι συμφέρουσες, από ορισμένους, γίνεται λόγος για ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, ενώ αν δεν είναι συμφέρουσες γίνεται λόγος για επηρεασμό της δικαιοσύνης.

«Εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου.»

«Ο καθένας θέλει τη δικαιοσύνη ανεξάρτητη μόνο για τον άλλον.» (Π. Κωστάκος, Αρεοπαγίτης)

«Τι μπορεί να καταστρέψει μια κοινωνία - πολιτεία; Ο πλούτος χωρίς μόχθο, η πολιτική χωρίς αρχές, η επιστήμη χωρίς ανθρωπιά, η απόλαυση χωρίς συναίσθημα, η παιδεία χωρίς ήθος, το εμπόριο χωρίς εντιμότητα και η λατρεία χωρίς προσωπικές θυσίες.» (Μαχάτμα Γκάντι)

«Το σοβαρότερο απ' όλα για τη διατήρηση του πολιτεύματος, που όλοι το παραμελούν σήμερα, είναι το ότι πρέπει να εκπαιδεύονται οι πολίτες σύμφωνα με τις αρχές του πολιτεύματος.» (Αριστοτέλους, Πολιτικά)

**ΦΡΟΝΕΙ ΘΝΗΤΑ
ΚΡΙΝΕ ΔΙΚΑΙΑ**

Ο ζυγός της δικαιοσύνης

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:

Υπουργείου Δικαιοσύνης:

<http://www.ministryofjustice.gr/>

Αρείου Πάγου:

<http://www.areiospagos.gr/>

Συμβουλίου της Επικρατείας:

<http://www.ste.gr/>

Ελεγκτικού Συνεδρίου:

<http://www.elsyn.gr/>

Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών:

<http://www.dsa.gr/>

Ερωτήσεις – Ασκήσεις – Δραστηριότητες

Α' ΟΜΑΔΑ

**1α. Βάλτε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος)
στην αντίστοιχη απάντηση:**

___ Για να εκλεγεί κάποιος βουλευ-
τής πρέπει να έχει συμπληρώ-
σει το 21ο έτος.

___ Οι βουλευτές επικρατείας εκλέ-
γονται σε όλη την επικράτεια.

___ Η εκλογή του Προέδρου της Δη-
μοκρατίας γίνεται από τον λαό.

___ Τα διοικητικά δικαστήρια εκδικά-
ζουν διαφορές μεταξύ κράτους
και πολίτη.

___ Τα πολιτικά δικαστήρια εκδικά-
ζουν διαφορές μεταξύ πολιτών.

1β. Ποια από τα παρακάτω είναι ποινή (να κυκλώσετε την σωστή απάντηση):

- α. Στέρηση της ελευθερίας.**
- β. Στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων.**
- γ. Πρόστιμο.**
- δ. Φυλάκιση.**
- ε. Όλα τα παραπάνω.**

1γ. Να αντιστοιχίσετε τις έννοιες της Α' στήλης με τις έννοιες της Β' στήλης, γράφοντας τον αντίστοιχο αριθμό της Α' στήλης στο κενό της Β' στήλης.

Α' στήλη		Β' στήλη
1. βουλευτής	___	δικαίωμα veto
2. Πρόεδρος Δημοκρατίας	___	η πρωτοβουλία προέρχεται από τη βουλή
3. πρόταση νόμου	___	προϋποθέσεις εκλέγεσθαι
4. νομοσχέδιο	___	η πρωτοβουλία προέρχεται από την κυβέρνηση
5. διοικητικό δικαστήριο	___	Άρειος Πάγος
6. ποινικό δικαστήριο	___	Συμβούλιο της Επικρατείας

- 2α.** Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να έχει κάποιος για να εκλεγεί βουλευτής;
- 2β.** Εξηγείστε το veto του Προέδρου της Δημοκρατίας.

B' ΟΜΑΔΑ

- 1α.** Να αναφέρετε δύο ανεξάρτητες αρχές που καθιερώνει το Σύνταγμα και να εξηγήσετε για ποιους λόγους καθιερώθηκαν;
- β.** Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να έχει κάποιος για να εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας;
- 2α.** Τι σημαίνει προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία του δικαστή;
- β.** Τι σημαίνει το «τεκμήριο αρμοδιότητας», ποιος το έχει και υπέρ τίνος υπάρχει;

Ασκήσεις – Δραστηριότητες

- Περιγράψτε τη διαδικασία που ακολουθείται από τη σύνταξη μέχρι την ψήφιση ενός νόμου.
- Επιλέξτε ένα πρόσωπο της ελληνικής κοινωνίας για Πρόεδρο Δημοκρατίας και δικαιολογήστε τους λόγους της επιλογής σας.
- «Μεθαύριο» σας εκλέγουν Πρωθυπουργό. Να φτιάξετε τον κατάλογο των υπουργείων (ονόματα υπουργείων). Πόσα και γιατί τόσα υπουργεία;
- Με τη βοήθεια του καθηγητή σας να κάνετε αναπαράσταση της βουλής ή/και του δικαστηρίου, αναλαμβάνοντας αντίστοιχους ρόλους.
- Εργασία: μία ομάδα να εντοπίσει δύο περιπτώσεις για τις οποίες θα προσέφευγε στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ.)

εναντίον ενός Μ.Μ.Ε. Η άλλη ομάδα να εξετάσει τις προσφυγές. Είναι απαραίτητη η αιτιολόγηση και στις δύο περιπτώσεις.

ΒΑΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

- Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν:** είναι η συνολική αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία σε ένα έτος με συντελεστές της παραγωγής που ανήκουν στους κατοίκους της χώρας (ντόπιους και ξένους).
- Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.Ε.Π.):** είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος, χωρίς να υπολογιστούν οι αποσβέσεις.
- άμεση δημοκρατία:** το πολίτευμα το οποίο ίσχυσε στην αρχαία Ελλάδα, σύμφωνα με το οποίο όλοι οι πολίτες άρχουν και άρχονται κατά σειράν, όλοι συμμετέχουν στην άσκηση της εξουσίας (της νομοθετικής, της εκτελεστικής, της δικαστικής).
- άμεσοι φόροι:** φορολογούν

απευθείας τους φορολογουμένους. Είναι οι φόροι που επιβάλλονται στο εισόδημα και στην περιουσία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων.

-ανεξάρτητες διοικητικές αρχές: είναι αρχές (δημόσιες υπηρεσίες) που η ανεξάρτητη λειτουργία τους κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα. Ιδρύθηκαν όταν διαπιστώθηκε ότι ο κομματισμός του κρατικού μηχανισμού δεν εξασφαλίζει την αναγκαία αντικειμενική και αμερόληπτη δράση της διοίκησης, τουλάχιστον σε ορισμένους ευαίσθητους τομείς.

-ανταγωνιστικό προϊόν: σημαίνει ποιοτικό και σε καλή τιμή προϊόν, για τον αγοραστή - πελάτη.

-Άρειος Πάγος: το ανώτατο πολιτικό και ποινικό δικαστήριο της χώρας.

-αρχή επικουρικότητας: σύμφωνα με αυτήν η Ε.Ε. δρα μόνο εάν και στον βαθμό που οι στόχοι της

προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη - μέλη και συνεπώς δύναται, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο.

-αντεγκληματική πολιτική: το σύνολο των μέτρων της πολιτείας για την αντιμετώπιση του εγκλήματος.

-αποκλίνουσα συμπεριφορά: έχουν τα άτομα που δεν ζουν σύμφωνα με τους κανόνες, σύμφωνα με τα απόδεκτά πρότυπα συμπεριφοράς που επιβάλλει η κοινωνία (εγκληματίες, τοξικομανείς, πόρνες κτλ.).

-αρχή νομιμότητας: η αρχή της νομιμότητας υποχρεώνει τη δημόσια διοίκηση να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου, σύμφωνα με τον νόμο.

-αυτοέλεγχος: ο έλεγχος που ασκεί

το ίδιο το άτομο στην συμπεριφορά του, είτε γιατί έχει αποδεχθεί τους κοινωνικούς κανόνες ως λογικούς και αναγκαίους, είτε γιατί φοβάται τις κυρώσεις που θα υποστεί, αν τους παραβιάσει.

-βιοποικιλότητα: η πανίδα και η χλωρίδα, τα ζώα και τα φυτά, αποτελούν έναν επιπλέον πλούτο για τη χώρα. Η πανίδα και η χλωρίδα έχουν τον δικό τους τρόπο και τις δικές τους συνθήκες, τις οποίες ο άνθρωπος οφείλει να προστατέψει.

-Βουλή: το σύνολο των αντιπροσώπων του λαού. Η Βουλή ασκεί τη νομοθετική λειτουργία.

-γενόσημα φάρμακα: αποτελούν ισοδύναμες εκδόσεις των πρωτοτύπων φαρμάκων. Είναι φάρμακα παρόμοια με τα πρωτότυπα, περιέχοντας την ίδια δραστική ουσία, γεγονός που συνεπάγεται και παρόμοια

θεραπευτικά αποτελέσματα.

-γραφειοκρατία: η οργάνωση και άσκηση της διοίκησης (κυρίως του κράτους) μέσω γραφείων, με ιεραρχική δομή και καθορισμένες εργασίες. Συνήθως χρησιμοποιείται με αρνητικό περιεχόμενο, γιατί δηλώνει τις τυπικές και χρονοβόρες διαδικασίες στη διεκπεραίωση μιας υπόθεσης και κατ' επέκταση την ταλαιπωρία του πολίτη.

-δημοκρατία: το πολίτευμα σύμφωνα με το οποίο η εξουσία πηγάζει από τον λαό και ασκείται υπέρ του λαού.

-δημόσια αγαθά: τα αγαθά που προσφέρει το κράτος σε όλους δωρεάν ή με συμβολικό αντίτιμο (άμυνα, υγεία, δικαιοσύνη κτλ.).

-δημόσια διοίκηση: το σύνολο των δημοσίων/κρατικών υπηρεσιών.

-διαβούλευση: ενημέρωση και

συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών φορέων σε κάθε σχεδιαζόμενη ρύθμιση της διοίκησης.

-διαδικασία συναπόφασης: σύμφωνα με τη διαδικασία συναπόφασης, το Συμβούλιο των Υπουργών δεν μπορεί να αποφασίσει δράση χωρίς την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

-διάκριση εξουσιών: είναι βασική αρχή της δημοκρατίας, σύμφωνα με την οποία η εξουσία του κράτους διακρίνεται σε επιμέρους εξουσίες, διότι η συγκέντρωση εξουσίας σ' ένα πρόσωπο εμπεριέχει τον κίνδυνο για αυθαιρεσίες και κατάχρηση εξουσίας και έτσι εξασφαλίζεται αμοιβαίος έλεγχος και ισορροπία μεταξύ τους.

-διαρθρωτικά ταμεία της Ε.Ε.: αποτελούν τους κυριότερους μηχανισμούς που διαθέτει η Ε.Ε. για την

προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Κύριος στόχος τους είναι η μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

-διεύρυνση της Ε.Ε.: σημαίνει ένταξη νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημειωτέον ότι όλα τα κράτη μπορούν να γίνουν μέλη της Ένωσης, εάν πληρούν ορισμένες θεμελιώδεις αρχές.

-δίκαιο: το σύνολο υποχρεωτικών κανόνων που ρυθμίζουν την κοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων. Το δίκαιο ρυθμίζει την κοινωνική ζωή.

-δικαιοσύνη: είναι ευρύτερη έννοια από το (θετό) δίκαιο. Ταυτίζεται περισσότερο με το φυσικό δίκαιο.

-διοικητικά δικαστήρια: αυτά που δικάζουν διαφορές μεταξύ πολιτών και διοίκησης.

-έγκλημα: για το δίκαιο, έγκλημα είναι κάθε πράξη που τιμωρείται

από τον ποινικό νόμο. Δηλαδή, κάθε αξιόποινη πράξη. Για την εγκληματολογία, έγκλημα θεωρείται κάθε αντικοινωνική συμπεριφορά κατά τις αντιλήψεις της συγκεκριμένης κοινωνίας. Το έγκλημα προσβάλλει βασικές αξίες της κοινωνίας.

-Εθνικό Προϊόν: το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος.

-εκλογικό σύστημα: είναι η μέθοδος κατανομής των βουλευτικών εδρών μεταξύ των πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων, με βάση τις ψήφους που πήραν στις εκλογές. Το εκλογικό σύστημα ρυθμίζει θέματα των εκλογών.

-εκλογικό σώμα: το σύνολο των πολιτών που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν αντιπροσώπους. Το εκλογικό σώμα στις εθνικές βουλευτικές εκλογές αποτελείται από τους

Έλληνες πολίτες που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν.

-εκτελεστική λειτουργία: είναι μία από τις τρεις λειτουργίες του κράτους. Ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.

-έλλειμμα στον προϋπολογισμό: όταν οι δαπάνες (τα έξοδα) του δημοσίου είναι μεγαλύτερες από τα έσοδα, τότε υπάρχει έλλειμμα. Στην περίπτωση αυτή το κράτος αναγκάζεται να προσφύγει στον δανεισμό για να καλύψει τις δαπάνες του.

-Ελληνόκτητος στόλος: περιλαμβάνει τα πλοία που ανήκουν σε Έλληνες ανεξάρτητα από τη σημαία τους και είναι ο πρώτος στον κόσμο.

-Ελληνικός στόλος: περιλαμβάνει τα πλοία που έχουν Ελληνική σημαία και κατέχει σήμερα την 3η θέση στον κόσμο.

-εμβάθυνση της Ε.Ε.: σημαίνει

περισσότερη πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης, δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συμπολιτείας.

-έμμεσοι φόροι: η έμμεση φορολογία του εισοδήματος και της περιουσίας των φορολογουμένων. Είναι οι φόροι που επιβάλλονται σε διάφορα προϊόντα κατανάλωσης (φόρος καπνού, φόρος στα οινοπνευματώδη ποτά, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας κτλ.). Οι επιχειρήσεις πληρώνουν τον φόρο στο κράτος και τον μετακυλίνουν στην τιμή των προϊόντων.

-εμπράγματο δίκαιο: το σύνολο των κανόνων του ιδιωτικού δικαίου, που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις των προσώπων με τα πράγματα.

-εφετείο: δικαστήριο δεύτερου βαθμού που εκδικάζει εφέσεις, δηλαδή υποθέσεις για τις οποίες έχει ασκηθεί έφεση κατά της απόφασης του δικαστηρίου πρώτου βαθμού.

-ευρωζώνη: είναι η ζώνη, ο χώρος όπου ισχύει το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα (ευρώ).

-Ευρωπαϊκή ιθαγένεια: η ιθαγένεια που έχουν οι ευρωπαίοι πολίτες.

Έτσι κάθε πολίτης της Ε.Ε. έχει δύο ιθαγένειες, του κράτους - μέλους και της Ε.Ε. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια.

-Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία: αναφέρεται στην οργάνωση και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενός ομοσπονδιακού κράτους, ως μιας Ευρωπαϊκής Συμπολιτείας.

-Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής: παραλαμβάνει τις καταγγελίες για περιπτώσεις κακοδιοίκησης στα πλαίσια των οργάνων, οργανισμών ή φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη ανεξαρτησία.

-ηλεκτρονική διακυβέρνηση: σημαίνει ηλεκτρονική δικτύωση των δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ τους και με πρόσωπα, ώστε οι πολίτες να διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους εύκολα και γρήγορα μέσω των Η/Υ.

-ηλεκτρονικό έγκλημα: θεωρούνται οι αξιόποινες πράξεις που τελούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων.

-θεμελιώδες οικονομικό πρόβλημα: οι ανάγκες που έχουμε είναι απεριόριστες και τα μέσα για την ικανοποίησή τους περιορισμένα. Αλλιώς: πώς με περιορισμένους πόρους θα ικανοποιηθούν οι απεριόριστες ανάγκες; Έχει παγκόσμια ισχύ και από αυτό απορρέουν και τα υπόλοιπα οικονομικά προβλήματα.

-θετό δίκαιο: το δίκαιο που θέτει

και εφαρμόζει η πολιτεία, το ισχύον δίκαιο.

-Ιθαγένεια ή εθνικότητα: ο νομικός δεσμός που συνδέει ένα πρόσωπο με ορισμένο κράτος και ο οποίος συνεπάγεται δικαιώματα και υποχρεώσεις. Αποκτάται είτε με βάση τη συγγένεια εξ αίματος (*ius sanguinis*) είτε με βάση τον τόπο γέννησης (*ius soli*).

-Ισοζύγιο Εμπορικό: περιλαμβάνει τις εξαγωγές και τις εισαγωγές εμπορευμάτων.

-Ισοζύγιο κινήσεως κεφαλαίων: περιλαμβάνει τις εισαγωγές και εξαγωγές κεφαλαίων.

-Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών: περιλαμβάνει τα εμπορεύματα, τις υπηρεσίες και τις δωρεές.

-Καθαρό Εθνικό Προϊόν: είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μία χώρα σε ένα έτος,

μείον τις αποσβέσεις.

-καπιταλιστικό σύστημα: το οικονομικό σύστημα, στο οποίο η ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής ανήκει στους ιδιώτες, δηλαδή στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις.

-Κατά Κεφαλήν Εισόδημα: προκύπτει αν το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν διαιρεθεί με το σύνολο του πληθυσμού της χώρας.

-κοινωνικές αξίες: εκφράζουν τις πραγματικές και βαθύτερες ανάγκες της κοινωνίας. Αποκρυσταλλώνονται σε γενικές αρχές και ιδέες που προσανατολίζουν και καθοδηγούν την κοινωνία και τα άτομα. Επηρεάζουν τις πεποιθήσεις μας και λειτουργούν ως κατευθυντήριοι άξονες για την αξιολόγηση των εαυτών μας και των άλλων.

-κοινωνικοποίηση: η διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης του

ατόμου σ' ένα κοινωνικό σύνολο, μια διαδικασία εκμάθησης των αξιών και κανόνων της κοινωνίας.

-κοινωνικοί κανόνες: είναι πρότυπα συμπεριφοράς, κοινωνικά αποδεκτά, με τα οποία ρυθμίζονται και αξιολογούνται οι συμπεριφορές των μελών της κοινωνίας. Η ύπαρξή τους είναι απαραίτητη για την κοινωνική οργάνωση, τη συνοχή και τη σταθερότητα.

-κοινωνικό κράτος ή κράτος πρόνοιας: είναι εκείνο που εξασφαλίζει σ' όλους τους πολίτες του ορισμένα βασικά κοινωνικά αγαθά. Τέτοια αγαθά είναι η παιδεία, η υγεία, η κοινωνική ασφάλιση, η εργασία, το καθαρό περιβάλλον, κτλ.

-κοινωνικός έλεγχος: περιλαμβάνει τα μέσα και τα μέτρα που χρησιμοποιεί η κοινωνία, ώστε τα μέλη της να έχουν ορισμένη συμπεριφορά,

δηλαδή συμπεριφορά εντός συγκεκριμένων πλαισίων.

-κομματικοποίηση: η δράση υπέρ ενός κόμματος σύμφωνα με τις κομματικές πεποιθήσεις ή τις κομματικές εντολές.

-κράτος: σημαίνει ισχύς, δύναμις, εξουσία. Είναι η οργανωμένη κοινωνία. Το κράτος σήμερα είναι θεσμός (και μηχανισμός) ανεξάρτητος από την κοινωνία.

-κράτος δικαίου: είναι αυτό στο οποίο η εξουσία ασκείται σύμφωνα με κανόνες δικαίου (το Σύνταγμα και τους νόμους). Όλα τα όργανα του κράτους αλλά και οι πολίτες οφείλουν να σέβονται τους κανόνες δικαίου και τους θεσμούς.

-Κυβέρνηση: η Κυβέρνηση αποτελείται από το Υπουργικό Συμβούλιο, που απαρτίζεται από τον πρωθυπουργό και τους υπουργούς.

Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων.

-λαϊκή κυριαρχία: είναι βασική αρχή της δημοκρατίας, σύμφωνα με την οποία ο λαός είναι η πηγή κάθε κρατικής εξουσίας και το ανώτατο όργανο του κράτους.

-μαζικός τουρισμός: πρόκειται για τη βιομηχανία τουρισμού, στην ανάπτυξη της οποίας βοήθησε η ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου και μια νέα κοινή αντίληψη, ο τουρισμός για όλους.

-μακρο-οικονομία: μελετά τη συμπεριφορά και αλληλεξάρτηση των συνολικών μεγεθών της οικονομίας (συνολική παραγωγή, συνολικό εισόδημα, συνολική κατανάλωση κτλ.) και την αλληλεξάρτησή τους.

-μικρο-οικονομία: μελετά τις ατομικές

επιλογές, χωρίς να ενδιαφέρεται για το σύνολο της οικονομίας (η παραγωγή ενός προϊόντος, η ζήτηση του καταναλωτή, η ποσότητα παραγωγής από την επιχείρηση κτλ.).

-νομικό πρόσωπο: είναι ένωση προσώπων ή σύνολο περιουσίας για εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού.

-νομοθετική λειτουργία: είναι μία από τις τρεις λειτουργίες του κράτους. Ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

-οικονομικό κύκλωμα: ένα κύκλωμα με διαρκή ροή συντελεστών παραγωγής, χρήματος και προϊόντων, μεταξύ, κυρίως, νοικοκυριών, επιχειρήσεων και κράτους.

-ομοσπονδία κρατών: είναι η ένωση κρατών με σκοπό το κοινό συμφέρον. Η ένωση αυτή δεν αποτελεί ξεχωριστό κράτος, δεν περιορίζει την κυριαρχία των κρατών-μελών.

Συναντάται σπάνια (π.χ. βρετανική κοινοπολιτεία).

-ομοσπονδιακό κράτος: είναι το κράτος που αποτελείται από περισσότερα κράτη-μέλη. Η εξουσία κατανέμεται μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατών (π.χ. Γερμανία, Ελβετία, Η.Π.Α.).

-παραοικονομία: είναι το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που δεν μετριέται, δεν καταγράφεται στις επίσημες στατιστικές, και υπολογίζεται περίπου στο 30% του Α.Ε.Π.

-ποινικά δικαστήρια: αυτά που δικάζουν πολίτες οι οποίοι διέπραξαν αξιόποινες πράξεις.

-πολιτεία - κράτος: το κράτος ως η υπέρτατη θεσμική οντότητα και ως οργανωμένη και αντιπροσωπευτική έκφραση των πολιτών.

- πολιτικά δικαστήρια:** αυτά που δικάζουν διαφορές μεταξύ πολιτών.
- πολιτική:** η τέχνη και η επιστήμη της διακυβέρνησης. Η συμμετοχή / δράση του πολίτη στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι, στις δημόσιες υποθέσεις.
- πολιτική απάθεια:** η αδιαφορία για την πολιτική. Μερικές φορές δεν είναι αδιαφορία για την πολιτική αλλά μια συνειδητή επιλογή.
- πολιτική συμμετοχή:** η συμμετοχή / δράση, ατομική ή ομαδική, του πολίτη στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι, στις δημόσιες υποθέσεις.
- πολιτικό κόμμα:** ένωση πολιτών που επιδιώκει με την πολιτική δράση να επηρεάσει ή/και να κατακτήσει την εξουσία, με στόχο να εφαρμόσει το πρόγραμμά της.
- πολιτικοποίηση:** η διαδικασία εκμάθησης, διαμόρφωσης πολιτικής

συνείδησης και συμμετοχής του πολίτη στα κοινά.

-πολιτικός: το πρόσωπο που συμμετέχει ενεργά σε εκλογικές αναμετρήσεις για να αντιπροσωπεύσει τον λαό σε οποιαδήποτε πολιτική θέση.

-πολίτευμα: το σύστημα διακυβέρνησης, το πολιτειακό καθεστώς μιας χώρας, όπως ορίζεται στο Σύνταγμα.

-πολίτης: κάθε μέλος κράτους που έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια. Κάθε μέλος της πολιτείας που έχει πολιτικά δικαιώματα και κυρίως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

-πολυφαρμακία: η κατανάλωση πολλών και μη απαραίτητων φαρμάκων. Και είναι αποδεδειγμένο ότι τα πολλά φάρμακα βλάπτουν την

υγεία μας.

-πράσινη ναυτιλία: η ναυτιλία που χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δεν ρυπαίνει το περιβάλλον.

-Πρόεδρος Δημοκρατίας: ο ανώτατος άρχοντας του κράτους και ρυθμιστής του πολιτεύματος.

-προσωπικότητα: είναι το σύνολο των ιδιοτήτων και ικανοτήτων, η συνολική φυσική, πνευματική και ψυχική συγκρότηση του ανθρώπου (η εξωτερική εμφάνιση, το όνομα, η εξυπνάδα, η εντιμότητα, η αξιοπρέπεια, η ελευθερία κτλ.).

-προϋπολογισμός του κράτους: περιλαμβάνει το σύνολο των δαπανών και των εσόδων που σχεδιάζει το κράτος να πραγματοποιήσει το επόμενο έτος.

-σοσιαλιστικό σύστημα: το οικονομικό σύστημα στο οποίο η ιδιοκτησία

των μέσων παραγωγής ανήκει στο κοινωνικό σύνολο.

-συγκριτικό πλεονέκτημα: σημαίνει το πλεονέκτημα που έχει μια χώρα σε σχέση με άλλες χώρες, π.χ. να μπορεί λόγω κλίματος, παράδοσης, ικανότητας κτλ. να παράγει προϊόντα σε ανταγωνιστικές τιμές. Η χώρα μας έχει συγκριτικό πλεονέκτημα να παράγει π.χ. αρκετά αγροτικά προϊόντα.

-Συμβούλιο της Επικρατείας (Σ.Τ.Ε): το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της χώρας.

-Σύνταγμα: ο ανώτατος γραπτός νόμος του κράτους, που ρυθμίζει τη μορφή του πολιτεύματος και την οργάνωση και λειτουργία της πολιτείας.

-Συνταγματική μοναρχία: το πολίτευμα στο οποίο την εξουσία ασκεί ο μονάρχης σύμφωνα με το Σύνταγμα.

-σωματείο: είναι ένωση είκοσι

τουλάχιστον προσώπων που επιδιώκει μη κερδοσκοπικούς σκοπούς (πολιτιστικούς, αθλητικούς, φιλανθρωπικούς κτλ.).

-σωφρονισμός: περιλαμβάνει τα μέτρα που αναφέρονται στην τιμωρία του δράστη μετά την τέλεση της αξιόποινης πράξης του και εν συνεχεία στην επανένταξή του.

-τουριστικοί πόροι: οι τουριστικοί πόροι προσδιορίζουν την τουριστική προσφορά μιας χώρας. Αυτοί είναι τα φυσικά χαρακτηριστικά (κλίμα, τοπίο, ακτές κτλ.), η πολιτιστική της κληρονομιά, οι υποδομές και οι τουριστικές εγκαταστάσεις κ.ά.

-τρομοκρατία: σημαίνει μια σειρά ενεργειών για την επιβολή του τρόμου με την άσκηση σωματικής ή/και ψυχολογικής βίας.

-φυσικό δίκαιο: το δίκαιο που είναι αιώνιο, αμετάβλητο και ισχύει σε

όλες τις πολιτείες, σε όλες τις εποχές. Ταυτίζεται με τη δικαιοσύνη.

-φυσικό πρόσωπο: είναι κάθε άνθρωπος. Αρχίζει να υπάρχει με τη γέννηση και παύει με τον θάνατο και είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

-φυσικοί πόροι: είναι τα υλικά που παίρνει ή χρησιμοποιεί ο άνθρωπος από τη φύση για να καλύψει τις ανάγκες του. Φυσικοί πόροι είναι για παράδειγμα το έδαφος, το νερό, ο ήλιος, ο αέρας, τα ορυκτά κτλ.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α. Βιβλιογραφία

-Αντωνοπούλου-Τρεχλή Ζ., Η πολιτική φιλοσοφία της αρχαιοελληνικής τέχνης, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2001.

-Αριστοτέλους, Πολιτικά και Ηθικά Νικομάχεια.

-Βενιζέλος Ε., Το Σύνταγμα του 1975/1986/2001, Εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 2001.

-Γεωργακόπουλος Θ. κ.ά., Εισαγωγή στην πολιτική οικονομία, έκδοση Ζ, Αθήνα 2007.

-Γεωργιάδης Α., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, έκδοση 4^η, Εκδ. Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2012.

-Γιανναράς Χρ., Ορθός λόγος και κοινωνική πρακτική, Εκδ. Δόμος, Αθήνα 1984.

-Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α., Εγχειρίδιο Εγκληματολογίας, Εκδ.

- Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1984.**
- Δεδουσόπουλος Α. κ.ά., Αρχές οικονομίας, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 2012.**
 - Ευρωπαϊκή Ένωση, Επίσημες εκδόσεις και διάφορα φυλλάδια της Ε.Ε.**
 - Καράγιωργας Δ., Παραδόσεις δημόσιας οικονομικής, Τεύχος Α, Β, Γ, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, χ.χ.**
 - Καργάκος Σ., Για μια δημοκρατία ευθύνης, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2001.**
 - Καστοριάδης Κ., Η αρχαία Ελληνική δημοκρατία και η σημασία της για μας σήμερα, Εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1999.**
 - Καστοριάδης Κ., Η Ελληνική ιδιαιτερότητα, τ. Α, Β, Γ, Εκδ. Κριτική, Αθήνα 2007, 2008, 2011.**
 - Κοντογιώργης Γ., Πολίτης και πολιτική, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2003.**
 - Κουτσούκης Κλ., Η πολιτική και κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη στην**

Ελλάδα, Αθήνα 1986.

-Λιανός Θ.-Χρήστου Γ., Πολιτική οικονομία, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1995.

-Μακρυδημήτρης Α., Προβλήματα διοικητικής μεταρρύθμισης, Έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1995.

-Μάραντος Π., Κράτος και ανάπτυξη, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2003.

-Μηλιός Γ., κ.ά., Εισαγωγή στην οικονομική ανάλυση, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

-Παρασκευόπουλος Π., Αναγέννηση της Αθηναϊκής δημοκρατίας: η φιλοκοσμική δημοκρατία, Εκδ. Σύλλογος φιλοκοσμικής Ελλάδος, Αθήνα 2013.

-Πλάτων, Πολιτεία και Νόμοι.

-Ραμματά Μ., Σύγχρονη Ελληνική Δημόσια Διοίκηση, Εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011.

-Σπηλιωτόπουλος Επ., Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου, Τόμοι Ι και ΙΙ, 14η έκδοση, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη,

Αθήνα 2011.

-Σύνταγμα της Ελλάδας 1975 / 1986 / 2001 / 2008.

-Τσαούσης Δ., Η κοινωνία του ανθρώπου, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1999.

-Τσάτσος Δ., Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία, Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2007.

-Φίλιας Β. κ.ά., Κοινωνιολογία, Εκδ. ΟΕΔΒ, Αθήνα 1990.

-Giddens A., Κοινωνιολογία, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002.

-Heilbroner R. - Thurow L., Για την κατανόηση της μικρο-οικονομικής και μακρο-οικονομικής, ΣΤ' Αμερ. έκδοση, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

-Samuelson P., Οικονομική, 9η έκδοση, τόμος 1, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1975.

-Schwartzzenberg R., Πολιτική κοινωνιολογία, Τόμος I και II, Εκδ. Παρατηρητής Θεσσαλονίκη 1984.

β. Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

Πολλές ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπάρχουν στα παραθέματα του βιβλίου.

Όλα σχεδόν τα έργα τέχνης είναι από την Εθνική Πινακοθήκη, την οποία και ευχαριστούμε.

Περιεχόμενα του 4ου Τόμου

ΚΕΦ. 4: Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ – ώρες: 5

4.1	Η νομοθετική λειτουργία	8
4.2	Η εκτελεστική λειτουργία	21
4.2.1	Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας	21
4.2.2	Η κυβέρνηση	28
4.2.3	Η δημόσια διοίκηση	33
4.2.4	Ανεξάρτητες διοικητικές αρχές	44
4.3	Η δικαστική λειτουργία	56
	Βασική Ορολογία	79
	Βασική Βιβλιογραφία	104

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.